

Tony Boman
tony.boman@mfof.se

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Marie Cesares Olsson
marie.cesares.olsson@mfof.se

Skellefteå, 2024-02-23

Ett förtydligat brottsförebyggande ansvar för socialnämnden (Dnr: S2023/03181)

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har beretts tillfälle att yttra sig över den rubricerade promemorian.

MFoF är positiv till förslagen. Den organiserade brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem, inte minst samhällsutvecklingen med allt yngre barn och unga som utnyttjas i och rekryteras till kriminella nätverk. Samhällsproblemet innefattar även direkta och långsiktiga negativa konsekvenser för individens och dess anhörigas hälsa och livsvillkor, exempelvis ekonomi. En tydlig samordnad struktur för det brottsförebyggande arbetet är därför viktig. Utifrån utredningens innehåll vill myndigheten dock lämna följande synpunkter.

3.5.3 Föräldraskapsstöd

Här vill myndigheten särskilt betona vikten av ett väl fungerande föräldraskapsstöd. Stöd till föräldrar är det viktigaste samhället kan göra för barns bästa. Det stärker skyddsfaktorerna och minskar risken för barn och ungas rekrytering in i kriminalitet. MFoF har tagit fram en handlingsplan för ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd. Av handlingsplanen framgår bland annat vikten av tidigt föräldraskapsstöd. Här fyller mödra- och barnhälsovårdens föräldragrupper samt familjecentraler stor funktion. Dessutom bör samverkan mellan kommunens socialtjänst och regioner stärkas via att tillsammans från graviditet följa upp de som ingår i föräldraskapet utifrån samtal om egen hälsa, riskbruk, beroende etc. för att ge tidiga insatser till föräldrar med ökad sårbarhet. I MFoF:s handlingsplan beskrivs vidare kring insatser och målgrupper. Här behöver också kunskap om planen stärkas och spridas i kommunernas socialnämnder och socialtjänster

3.6.1 Särskilda insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott

Här vill MFoF framhålla vikten av att socialtjänstens insatser grundas på evidensbaserade metoder och program, exempelvis Socialstyrelsens rekommendationer i kunskapsstödet ”Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott 2021”

I sitt uppdrag att tidigt förebygga bör även socialnämnder uppmärksamma och sprida de 30 kunskapsbaserade föräldraskapsstödjande program och metoder som MFoF listar på myndighetens webbplats. Samtliga används i kommuner idag samt har även en nationell förvaltare.

4.1 Socialnämnden ska arbeta brottsförebyggande

Sedan 1 juli 2023 regleras kommunernas brottsförebyggande ansvar i lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Lagen omfattar socialnämnder såväl som övriga kommunala verksamheter. MFoF saknar en redogörelse kring vad nu aktuellt förslag ska åstadkomma utifrån den redan befintliga regleringen.

4.2 Förebygga och motverka kriminalitet bland barn och unga

I betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (2020:47) föreslås bland annat bestämmelser om att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv, vara lätt tillgänglig, få en möjlighet att tillhandahålla insatser utan föregående individuell behovsprövning, planera sina insatser för enskilda, och då särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser, främja jämställda levnadsvillkor och bedriva verksamheten i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

MFoF saknar redogörelse för vilken effekt som uppnås med aktuellt förslag, som inte redan omfattas av förslagen i 2020:47.

4.3 Ett effektivare brottsförebyggande arbete

MFoF instämmer i att socialtjänsten ska arbeta i enlighet med evidens och beprövad erfarenhet. Evidens kan ge tydliga svar om insatsers effekter, på generell gruppnivå.

Enligt MFoF:s erfarenhet finns dock en risk att detta förslag innebär en utmaning för kommunerna. Många kommuner saknar evidensbaserade metoder och program, vilket innebär att det krävs ytterligare utbildning i tillgängliga metoder, vilket inte genomförts i nog stor utsträckning. Detta kan fördröja implementeringen av arbetet och innebär en kostnad, men också resurser i form av personal. Det är även viktigt att driva ett jämlikhetsperspektiv över hela landet, då ekonomi och rekrytering är en utmaning för kommuner, särskilt för de små kommunerna i glesbygden.

Socialstyrelsens ovan nämnda kunskapsstöd innehåller rekommendationer avseende insatser till unga för att motverka normbrytande beteende och förhindra återfall i brott. En del av de insatser som Socialstyrelsen har identifierat i kunskapsstödet är dock inte tillgängliga i Sverige eller ägs av en enskild kommun utan uppdrag eller möjlighet att tillhandahålla utbildning eller utveckling av metoden. MFoF föreslår att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda vilken nationell aktör som ska ansvara för att implementera, tillhandahålla och erbjuda utbildning avseende de av Socialstyrelsen rekommenderade insatserna till barn och unga för att motverka normbrytande beteende och förhindra återfall i brott.

Här bör det även framhållas att ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd måste vara målgruppsanpassat utifrån barnens behov och föräldrarnas förmågor och färdigheter i föräldraskapet.

4.3 Ansvar för det brottsförebyggande arbetet vilar på flera aktörer

MFoF är medveten om att socialtjänster i kommunen behöver personella och ekonomiska resurser samt stöd i en långsiktig planering från socialnämnderna. Ett brottsförebyggande arbete kräver stärkt samverkan både internt mellan förvaltningar i kommunen och i samverkan med andra aktörer, exempelvis civil sektor, för att säkerställa att olika stöd och insatser når berörda områden och målgrupper. Samverkan bör här även ske på nationell och regional nivå för att hjälpa lokal nivå, där kommunen utifrån sina unika förutsättningar behöver skapa ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. MFoF ser här att det är viktigt att kommunernas socialnämnder tar hjälp med kunskaps- och utbildningsstöd, för att kunna agera utifrån bästa möjliga kunskap. I synnerhet när det gäller att tillgängliggöra riktat stöd i föräldraskapet till målgrupper med stora behov.

6.6 Konsekvenser för barn

Av promemorian framgår att en tidig upptäckt av barn i risk och ett tydligt ansvar för socialnämnden förväntas få positiva konsekvenser för barn. Vikten av tidiga insatser lyfte MFoF fram i sin handlingsplan för ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd. Det är dock viktigt att dessa samordnas med fler aktörer än socialtjänsten och här bör föräldraskapsstödet ges en tydlig funktion.

MFoF noterar även att promemorian inte berör barnkonventionen, trots att barn tydligt berörs av föreslagna åtgärder. MFoF saknar en barnkonsekvensanalys.

Myndigheten har i övrigt inga synpunkter på remitterad promemoria.

Per Bergling
Generaldirektör

Tony Boman
Utredare

Marie Cesares Olsson
Utredare